

Het doppenproject 1999

De Nederlandse imkers niet actief? Dat lijkt maar zo. Aan het voederkransonderzoek namen veel imkers deel. Het doppenproject, georganiseerd door de werkgroep 'Doppenmethode' onder de hoede van de koninginnenteeltcommissie van de VBBN, kreeg veel bijval. Men hield aanvankelijk zijn hart vast of er wel voldoende deelname zou zijn. Deze was onverwacht groot: 166 imkers. Het project voorziet dus in een behoefte.

Waarom het doppenproject?

- 48 De werkgroep Doppenmethode heeft een ideaal: Werken met zachtaardige bijen is prettig imkeren. In dit genoegen wil men collega-imkers laten delen. Bovendien is het goed voor het imago van het imkeren. Geen oubollig gedoe met korven, maar op een moderne manier met koninginnenteelt bezig zijn. De deelnemers hebben hun eigen redenen:
- Nieuwsgierigheid hoe dat koninginnen kweken gaat.
  - Een wens om met zachtaardige bijen te werken.
  - Als vereniging een activiteit ondernemen.
  - Ook eens wat anders doen dan alleen met honingwinning bezig zijn.
- En er zijn vast nog wel meer redenen om mee te doen.

Wat waren de resultaten in 1999?

De werkgroep Doppenmethode was erg benieuwd naar de resultaten van hun inspanningen. Uit de meldingen blijkt dat er door de 166 deelnemers in totaal 1868 aangenomen doppen zijn opgehaald, gemiddeld 11 doppen per deelnemer. In de pleegvolken werden er van deze 1.868 beginnende doppen 1.228 aangenomen. Daar kwamen 918 moeren uit, waarvan er 639 (=70% van de geteelde moeren) aan de leg kwamen. Van deze 639 moeren zijn er tusslotte 475 met succes in volken of volkjes ingevoerd. Voor de gemiddelde deelnemer aan het doppenproject komt dat neer op 2 à 3 moeren als hij is begonnen met 10 aangenomen doppen. Op het eerste gezicht lijkt dit een mager resultaat. Temeer daar de zachtaardigheid van deze moeren beter tot zijn recht komt als er geen bijen van een ander ras meer op de bijenstand aanwezig zijn. Deze resultaten betreffen de aantallen. Het doel van het doppenproject is het om de kwaliteit van de bijenstand te verhogen, met name de zachtaardigheid.

Of dit doel ook bereikt is, zal pas in het nieuwe seizoen duidelijk worden.

Een andere kijk op de cijfers

Laten we eens kijken hoe paringsstanden hun succes berekenen. Als zij spreken over resultaten kijken ze hoeveel koninginnen er naar de paringsstand gebracht worden en hoeveel er daarvan aan de leg komen in de aangevoerde bevruchtungskastjes. De carnicaparingsstand Kreverhille in Zeeuws-Vlaanderen heeft een resultaat dat rond de 70% ligt. Helemaal goed vergelijkbaar zijn deze zaken niet. De daar gebruikte éénraamskastjes zijn moeilijker te bevolken dan de 3-ramers waar op de andere projecten mee gewerkt wordt. Daar staat tegenover dat er veel meer ervaring is bij de imkers die van Kreverhille gebruik maken. Als we kijken naar het aantal moeren dat de doppenproject-imkers hebben opgekweekt en hoeveel er daarvan succesvol zijn bevrucht dan zijn de percentages ongeveer gelijk, namelijk in beide gevallen rond de 70%. Het eerste jaar van het doppenproject met zijn vele beginnersfouten mag zeker succesvol genoemd worden.

Waar ging het goed, wat ging er mis?

Behalve de resultaten hebben de deelnemers ook gemeld waar de teelt mislukt is. Dan blijkt dat het niet op één bepaald moment in de teelt misging, maar dat er in het gehele proces nogal wat momenten zijn waar het fout kan gaan: geen goed pleegvolk, het pleegvolk verkeerd voorbereid, de doppen te laat of niet ingekooïd, een verkeerde voorbereiding van het bevruchtingsvolkje, fouten bij het invoeren van de geteelde moeren. In de komende nummers van Bijen mag u artikelen verwachten waarin op al die onderdelen van de teelt uitgebreid wordt ingegaan. Wat opvalt is dat de teelt vooral succes had bij imkers die nauwkeurig gewerkt hebben volgens de werkwijze zoals die in de brochure van de werkgroep doppenmethode wordt aangegeven. Deze opmerking is niet bedoeld als een veeg uit de pan voor de imkers die geprobeerd hebben een eigen weg te volgen. Bij een beginner compenseert het volgen van een recept het gemis aan ervaring.

Een verenigingsactiviteit

Ook viel het op dat het doppenproject het meeste

succes had als het als een verenigingsactiviteit was opgezet. Blijkbaar is er dan meer overleg waardoor duidelijker wordt hoe het moet. Samen sterk, een tot op het bot afgekloven cliché, maar hier wel waar. Imkeren kun je wel in je eentje, maar toch is samen bezig zijn met bijen iets waarvoor je lid bent van een vereniging. Voor voetballen zijn er spelregels, voor imkeren geldt dat niet. Samen imkeren is een moeilijke aangelegenheid: ieder heeft zijn eigen inzichten en plannen en de mogelijkheden zijn talloos. Het doppenproject kent wel zijn eigen spelregels: een receptenboekje voor hoe het moet, afspraken over data waarop men iets moet doen. Dat helpt elkaar.

Verschillende rassen

Het gaat de koninginnenteeltcommissie niet om het propageren van een bepaalde ras. De realiteit is dat voor het doppenproject voornamelijk Buckfast- en carnica-bijen in aanmerking komen. In het doppenproject werken 'Carnica' en 'Buckfast' imkers dan ook volop samen. Bij deze twee rassen zijn de selectieinspanningen uit het verleden het grootst en daarom is daar de zachtaardigheid als overerfbare eigenschap het best aanwezig. Er zijn veel imkers die het stoort dat het vooral over deze twee rassen gaat en dat onze gewone Nederlandse bij niet in aanmerking komt. Hopenlijk komt daar in de toekomst verandering in. Als imkers zich daarvoor gaan inspannen zoals dat bij Buckfast en carnica is gebeurd, zal dat stellig goede resultaten opleveren. Op een groot aantal plaatsen in Europa is men bezig met de selectie van de zwarte bij, ook in Nederland. (Een Europese adreslijst is bij de redactie verkrijgbaar). Hoe kwamen de verschillende soorten bijen in het doppenproject uit de bus?

De deelnemers aan het doppenproject werken in groepen met een coördinator als bemiddelaar tussen de verdeler van de larfjes en de deelnemers. Zo'n groep kiest eerst welk soort bijen men wil en maken dan afspraken met een verdeler. Er werden 49 van zulke groepen aangemeld. 33 groepen hebben daadwerkelijk deelgenomen. 24 groepen kozen carnica's om koninginnen van te kweken. 8 groepen de Buckfastbij en 1 groep werkte met Mellifera's.

De bereikbaarheid van een verdeler

De werkgroep doppenproject zou graag zien dat iedere imker die aan koninginnenteelt wil doen in zijn eigen omgeving een verdeler kan vinden. Het is niet de bedoeling dat een imker uit Groningen zijn aangenomen dopjes in Zeeland moet gaan halen. De aangenomen dopjes kunnen daar wel tegen, maar

imkeren is de hobby en niet autorijden.

Over het algemeen is dat aardig gelukt. Er waren bij de werkgroep doppenmethode voldoende namen bekend van imkers die met een bepaald ras werken om elke deelnemer in zijn eigen omgeving een verdeler te kunnen adviseren.

Doppenproject en Amerikaans vuilbroed

Elke verdeler had zijn bijen laten screenen op de aanwezigheid van sporen van Amerikaans vuilbroed, zodat de doppenprojecters met een gerust hart larfjes konden meenemen. Ook het komende jaar zal op deze manier gewerkt worden. Ook al toont wetenschappelijk onderzoek aan dat koninginnenteelt slechts in beperkte mate bijdraagt aan de verspreiding van AVB, is voorzichtigheid toch geboden. Bovendien houden de verdelers van de doppen hun volken nauwlettend in het oog.

Koninginnenteelt

Koninginnenteelt is een mooie activiteit voor de imker. Vanwege de teelt heb je een prima smoes om regelmatig in de volken te werken en dat is per slot van rekening toch het mooiste wat de imker kan doen. Als die teelt dan ook nog zachtaardige volken oplevert zijn we in de zevende hemel: het werken in de volken wordt echt een genoegen. Als de geteelde moeren eenmaal in de volken zijn ingevoerd, moeten ze daar blijven. Bijenvolken zetten soms een stille moerwisseling in gang. Als we de literatuur erop naslaan waarom er een stille moerwisseling wordt uitgevoerd, leest men vaak dat dat komt omdat de ingevoerde moer van een ander ras is dan het volk waarin ze terecht komt. Als haar bijen beginnen uit te lopen, ontstaat er een probleem in het volk. De bijen lossen dat op door een nieuwe moer te gaan kweken. Het lijkt me dat de bijen ook wel eens een ander idee hebben over de kwaliteit van de moer dan de imker en daarom aan een stille moerwisseling beginnen. Als de imker zeker wil zijn dat de moer die hij in het voorjaar in zijn volk aantreft dezelfde is als de moer die hij geteeld heeft, moet hij de koningin merken en knippen. Een merkje kan verloren gaan, de geknipte vleugel blijft. Een mooi moment om de moer te merken en te knippen is als zij in het kernvolkje aan de leg is. Het volkje is dan klein en de moer is gemakkelijk te vinden.

Voor informatie over het doppenproject kunt u terecht bij Jan Charpentier, Laar 45, 5258 TJ Berlicum, 073-5037030.

Zie ook pagina 53